

Focus on- απόψεις και στάσεις των φοιτητών νοσηλευτικής για την ποιότητα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης - Ερευνητικό πρωτόκολλο

Τσαπνίδου Ελένη¹, Παπαχρήστου Αικατερίνη² Σταυροπούλου Αρετή³

1. Νοσηλεύτρια BSc, MSc, PhD (c), Αναισθησιολογικό Τμήμα, Leasing Nurse, Βερολίνο, Γερμανία
2. Νοσηλεύτρια BSc, MSc, Κέντρο Υγείας Ναυπλίου, Ελλάδα
3. Επίκουρη καθηγήτρια, τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Ελλάδα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ποιότητα και η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποτελεί προτεραιότητα σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, καθώς η αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης συνδέεται με την άριστη επαγγελματική πρακτική και την βιωσιμότητα των εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Η παρούσα ερευνητική μελέτη έχει ως βασικό στόχο τη διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών της Νοσηλευτικής σχετικά με την ποιότητα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης. Ο ερευνητικός σχεδιασμός βασίζεται στις αρχές της ποιοτικής μεθοδολογίας στην έρευνα καθώς αυτή η προσέγγιση είναι η καταλληλότερη για τη μελέτη των ανθρώπινων απόψεων και εμπειριών και συναισθημάτων. Τα αποτελέσματα της προτεινόμενης έρευνας αναμένεται να συνεισφέρουν ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας της νοσηλευτικής εκπαίδευσης με τη δημιουργία ρεαλιστικών προτάσεων προσαρμοσμένων στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες και τρέχουσες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Λέξεις Κλειδιά: Νοσηλευτική εκπαίδευση, φοιτητές νοσηλευτικής, αξιολόγηση αναγκών, αξιολόγηση εκπαίδευσης, ποιότητα εκπαίδευσης, ποιοτική μελέτη.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας: Ελένη Τσαπνίδου BSc, MSc, PhD (c), Βερολίνο, Γερμανία, Τηλ:004917624918051 E-Mail: eleni.tsapnidou@outlook.com

Rostrum of Asclepius® - "To Vima tou Asklepiou" Journal Volume 21, Supplement Issue 4A (October - December 2022)

STUDY PROTOCOL

Focus on-exploring the opinions and views of nursing students concerning the quality of nursing education - Research protocol

Tsapnidou Eleni¹, Papachristou Aikaterini², Stavropoulou Areti³

1. Registered Nurse, BSc, MSc, PhD (c), Department of Anesthesiology, Leasing Nurse Berlin, Germany
2. Registered Nurse BSc, MSc, Public Health Center, Nafplio, Greece
3. Assistant professor, Department of Nursing, University of West Attica, Greece

ABSTRACT

The quality and evaluation of educational programs is a priority at a European and international level, as the effectiveness of education is linked to excellent professional practice and the sustainability of educational institutions. The aim of the present study is to investigate the nurse students' perceptions regarding the quality of nursing education. The research design is based on the principles of qualitative research methodology as this approach is most suitable for exploring human perceptions, experiences and feelings. The findings of the proposed study are expected to significantly contribute to the improvement of the quality of nursing education by creating realistic proposals, adapted to the needs of the contemporary society and the current demands of the labor market.

Keywords: Nursing education, nursing students, needs assessment, evaluation, quality in education, qualitative research.

Corresponding Author: Eleni Tsapnidou, RN, BSc, MSc, PhD (c), Berlin, Germany, Tel :004917624918051 E-Mail: eleni.tsapnidou@outlook.com

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Νοσηλευτική εκπαίδευση

Το επάγγελμα του νοσηλευτή απαιτεί άριστα εκπαιδευμένους επαγγελματίες, οι οποίοι διαθέτουν τις γνώσεις, τις ικανότητες, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές για να εφαρμόσουν αποδοτικά τη νοσηλευτική πρακτική στο κλινικό χώρο¹. Καθώς οι νοσηλευτές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του συστήματος υγείας, η εκπαίδευσή τους είναι καθοριστική για την άρτια προετοιμασία τους και την αποτελεσματική ένταξή τους στην επαγγελματική πραγματικότητα. Η νοσηλευτική εκπαίδευση βασίζεται στον συνδυασμό θεωρίας και πράξης², όπου η θεωρητική γνώση διδάσκεται κυρίως στην τάξη, ενώ η πρακτική εφαρμογή - που θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι της νοσηλευτικής εκπαίδευσης - πραγματοποιείται στα εργαστήρια και στον κλινικό χώρο.³⁻⁵

Είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι η παραδοσιακή νοσηλευτική εκπαίδευση διαμόρφωσε για πολλά χρόνια εξειδικευμένους και ικανούς επαγγελματίες νοσηλευτές⁶. Ωστόσο, αρκετές έρευνες έχουν δείξει ότι σημαντικός αριθμός νέων νοσηλευτών είτε δεν διαθέτουν επαρκείς γνώσεις, είτε δεν μπορούν εύκολα να εφαρμόσουν την αποκτηθείσα θεωρητική γνώση στην πράξη.⁷⁻¹³

Την τελευταία δε διετία, η πανδημία COVID-19 επέφερε σημαντικές και άμεσες αλλαγές

που επηρέασαν την κοινωνία, τα συστήματα υγείας και τα συστήματα εκπαίδευσης παγκοσμίως. Η αιφνιδιαστική διακοπή των δια ζώσης μαθημάτων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και η άμεση εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποδείχθηκε πρόκληση για τους ακαδημαϊκούς δασκάλους αλλά και για τους φοιτητές. Οι περιορισμοί της πανδημίας οδήγησαν στην εκτεταμένη χρήση των νέων τεχνολογιών και της εικονικής πραγματικότητας στη νοσηλευτική εκπαίδευση.¹⁴ Τόσο οι ακαδημαϊκοί δάσκαλοι όσο και οι κλινικοί εκπαιδευτές αντιμετώπισαν πολλές προκλήσεις στην προετοιμασία και πραγματοποίηση των εξ αποστάσεως μαθημάτων, ενώ οι φοιτητές λόγω του νεαρού της ηλικίας τους και της φυσικής εξοικείωσης τους με την τεχνολογία, φάνηκε ότι προσαρμόστηκαν στις νέες απαιτήσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας ευκολότερα.¹⁵

Και ενώ οι αλλαγές των συνθηκών στη νοσηλευτική εκπαίδευση επηρέασε τόσο την διδασκαλία στην τάξη όσο και τη διδασκαλία στον εργαστηριακό και κλινικό τομέα, φάνηκε ότι η κλινική νοσηλευτική εκπαίδευση δέχθηκε τις μεγαλύτερες τροποποιήσεις με αποτέλεσμα οι δυσκολίες εφαρμογής της θεωρίας στην πράξη να επιτείνονται.^{11,14}

Κλινική νοσηλευτική εκπαίδευση

Η κλινική νοσηλευτική εκπαίδευση αποτελεί μέθοδο εκμάθησης, κατά την οποία δίνεται στους φοιτητές η ευκαιρία πρακτικής άσκησης σε κλινικά περιστατικά και σε κλινικές διαδικασίες στα νοσοκομεία ή σε εργαστήρια προσομοίωσης.¹⁶⁻¹⁸ Αποτελεί σημαντικό μέρος της νοσηλευτικής εκπαίδευσης, καθώς εφαρμόζει τις βασικές θεωρητικές γνώσεις στην κλινική πρακτική¹⁸. Ο πρωταρχικός στόχος της είναι να ενισχύσει την κατανόηση της εφαρμογής των νοσηλευτικών πράξεων, να βοηθήσει στην εμπέδωση της θεωρητικής γνώσης, αλλά και να προσφέρει υψηλού επιπέδου νοσηλευτική φροντίδα μέσω ασφαλών νοσηλευτικών πρακτικών στους ασθενείς.¹⁷

Ωστόσο η μετάβαση από τη θεωρητική γνώση στην πρακτική εφαρμογή αποδεικνύεται συχνά δύσκολη.¹⁹ Ανάμεσα στις προκλήσεις που συναντούν συχνά οι φοιτητές είναι οι περιορισμοί που συνδέονται με την επίβλεψη από τους υπευθύνους εκπαιδευτές, όπως η δυσκολία μετάδοσης της γνώσης και της εμπειρίας τους, η κακή επικοινωνία και οι δύσπιστοι ασθενείς.²⁰⁻²² Αυτά έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αρνητικών εμπειριών, μειωμένης μαθησιακής αποτελεσματικότητας και ανισοτήτων στην ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται μεταξύ των φοιτητών.²³ Σύμφωνα με την έρευνα των Fadana και Vember²⁴ οι μεγαλύτερες προκλήσεις που συνάντησαν οι φοιτητές στον κλινικό χώρο ήταν η εφαρμογή

της θεωρίας στην πράξη, ο φόβος, οι υπερπλήρεις φοιτητικές ομάδες, οι διακρίσεις μεταξύ των φοιτητών, οι κακές διαπροσωπικές σχέσεις, η δυσλειτουργική επικοινωνία και η ανικανότητα επίτευξης στόχων. Αυτές οι προκλήσεις επηρέασαν την εκπαιδευτική διαδικασία αρνητικά. Σύμφωνα με τους φοιτητές, στη συγκεκριμένη έρευνα, η αλλαγή στη συμπεριφορά του προσωπικού και η μείωση του κενού μεταξύ θεωρίας και κλινικής πρακτικής, μπορούν να βελτιώσουν την εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι αρνητικές εμπειρίες κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, επηρεάζουν την επίτευξη των μαθησιακών στόχων, κάτι το οποίο αντανακλά στην ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας και στην επιθυμία των φοιτητών νοσηλευτικής να εγκαταλείψουν τις σπουδές τους.²⁵ Επιπλέον οι Mueller et al.,²⁶ υποστήριξαν, ότι η απόκτηση αρνητικών εμπειριών κατά τη διάρκεια της φοίτησης έχει σημαντικές επιπτώσεις στη γνωσιακή και επαγγελματική ανάπτυξη των φοιτητών της νοσηλευτικής.

Η ανατροφοδότηση από τους ίδιους τους φοιτητές και η αξιολόγηση των εμπειριών τους φαίνεται συνεπώς ότι αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για τη μελέτη της ποιότητας της εκπαίδευσης και τη διαμόρφωση προτάσεων που θα συνεισφέρουν στην ανάπτυξη και τον μετασχηματισμό της νοσηλευτικής εκπαίδευσης.²⁷

Ελάχιστες έρευνες έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν για την ποιότητα και αποδοτικότητα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Σπανιότερα δίνεται ευκαιρία να εκφραστούν οι απόψεις και οι στάσεις των φοιτητών, οι οποίοι ως άμεσα επηρεαζόμενοι, έχουν να προσφέρουν πλούτο πληροφοριών για τη βελτίωση της ποιότητας της νοσηλευτικής εκπαίδευσης. Τέλος, οι αλλαγές των συνθηκών της εκπαίδευσης αλλά και η ανάγκη σύνδεσης της εκπαίδευσης με την σύγχρονη αγορά εργασίας αναδεικνύουν την σημαντικότητα της μελέτης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από τα μάτια των φοιτητών.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της προτεινόμενης μελέτης είναι η διερεύνηση των απόψεων και στάσεων των φοιτητών της νοσηλευτικής, σχετικά με την ποιότητα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης.

Επιμέρους στόχοι είναι να διερευνηθούν οι απόψεις τους σχετικά με:

- A) την επιλογή της νοσηλευτικής ως αντικείμενο σπουδών και ως επάγγελμα
- B) το προσδοκώμενο επαγγελματικό περιβάλλον

Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που καλείται να απαντήσει η συγκεκριμένη έρευνα είναι:

1. Ποιες είναι οι απόψεις των φοιτητών για την ποιότητα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης;
 - Ποιες είναι οι απόψεις των φοιτητών για την ποιότητα και την αναλογία θεωρητικής κατάρτισης/κλινικής άσκησης;
 - Ποιες είναι οι απόψεις των φοιτητών για χρήση ηλεκτρονικών μέσων στη νοσηλευτική εκπαίδευση;
 - Τι πρέπει σύμφωνα με τις απόψεις των φοιτητών, να αλλάξει/προστεθεί/αφαιρεθεί από τη νοσηλευτική εκπαίδευση;
 - Ποιες είναι οι στάσεις και απόψεις των φοιτητών για τις σπουδές στο εξωτερικό;
2. Ποιοι είναι οι λόγοι/τα κίνητρα επιλογής του επαγγέλματος του νοσηλευτή;
 - Σε τι βαθμό επηρεάζει η άποψη της οικογένειας την επιλογή των φοιτητών να σπουδάσουν νοσηλευτική;
 - Σε τι βαθμό επηρεάζει η άποψη του ευρύτερου περιβάλλοντος και η στάση των μέσων ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης, την επιλογή των φοιτητών να σπουδάσουν νοσηλευτική;
3. Ποιες είναι οι προσδοκίες των φοιτητών για την επαγγελματική

πραγματικότητα του νοσηλευτή (προσδοκώμενο επαγγελματικό περιβάλλον);

- Ποιες είναι οι στάσεις και απόψεις των φοιτητών για την εργασίας στον τομέα της νοσηλευτικής στο εξωτερικό;

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Ο σχεδιασμός της μελέτης θα βασιστεί στην ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση με την χρήση ανάλυσης περιεχομένου (content analysis).²⁸ Φοιτητές της νοσηλευτικής θα αποτελέσουν τον πληθυσμό της μελέτης. Ως στρατηγική δειγματοληψίας θα χρησιμοποιηθεί η σκόπιμη δειγματοληψία (purposeful sampling), ενώ για την συλλογή δεδομένων θα πραγματοποιηθούν ημιδομημένες συνεντεύξεις σε ομάδες εστίασης (focus groups).

Οι ομάδες εστίασης είναι μια μέθοδος συλλογής ερευνητικών δεδομένων μέσω άτυπων ομαδικών συζητήσεων για ένα συγκεκριμένο θέμα²⁹⁻³⁰. Σε σύγκριση με άλλες μεθόδους, οι ομάδες εστίασης επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να συζητούν, να συμφωνούν ή να διαφωνούν ο ένας με τις ιδέες του άλλου και να επεξεργάζονται τις απόψεις που έχουν ήδη αναφερθεί. Ως εκ τούτου, η μέθοδος όχι μόνο ενισχύει την αξιοπιστία των ερευνητικών αποτελεσμάτων,³¹⁻³² αλλά παρέχει επίσης τη μοναδική ευκαιρία να παραχθεί πλούτος

δεδομένων μέσω της αλληλεπίδρασης της ομάδας.³²⁻³³

Στην προτεινόμενη μελέτη, θα διεξαχθούν τρεις (3) εστιασμένες συνεντεύξεις ομάδας, οι οποίες θα αφορούν τρεις (3) θεματικές κατηγορίες:

Α) ποιότητα νοσηλευτικής εκπαίδευσης

Β) επιλογή της νοσηλευτικής ως αντικείμενο σπουδών και ως επάγγελμα

Γ) προσδοκώμενο επαγγελματικό περιβάλλον
Οι συνεντεύξεις θα πραγματοποιηθούν διαδικτυακά, γεγονός το οποίο αντιπροσωπεύει την προσπάθεια της ερευνητικής επιστημονικής κοινότητας να προσαρμόσει τις συμβατικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις με τέτοιο τρόπο, ώστε να συμβαδίζουν με την πρόοδο της τεχνολογίας και τις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας. Η διενέργεια διαδικτυακών συνεντεύξεων αποτελεί επίσης έναν εναλλακτικό τρόπο διεξαγωγής έρευνας με άτομα που δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν δια ζώσης σε συμβατικές ομάδες εστίασης. Τα τελευταία χρόνια οι διαδικτυακές ομάδες εστίασης εφαρμόζονται όλο και πιο συχνά και ιδιαίτερα στον τομέα της ψυχιατρικής έρευνας.³⁴ Η ευκολία της τεχνολογίας, της χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών και η δυνατότητά τους να προσελκύουν τους νέους στην έρευνα έχει αναγνωριστεί εδώ και αρκετά έτη καιρό και θεωρείται ως ένας ελκυστικός τρόπος ενίσχυσης συμμετοχής ατόμων σε μελέτες.³⁵

Επιπλέον, η χρήση του διαδικτύου για τη διενέργεια των εστιασμένων ομαδικών συνεντεύξεων διαθέτει τεκμηριωμένα πλεονεκτήματα, όπως η ταχύτητα και η ελαχιστοποίηση του κόστους, η διεθνής απήχηση της μεθόδου και η ικανότητα προσέγγισης όλων των πληθυσμών³⁶. Ωστόσο, η πιθανότητα τεχνικών λαθών τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια της συζήτησης (προβλήματα σύνδεσης στο διαδίκτυο) μπορεί να αποτελέσει περιορισμό για την εύρυθμη διεξαγωγή των συνεντεύξεων.³⁷

Σκοπός της ερευνητικής ομάδας είναι η διαμόρφωση τουλάχιστον δύο ομάδων εστίασης οι οποίες θα συμμετέχουν και στις τρεις θεματικές κατηγορίες συνεντεύξεων. Για την επεξεργασία και ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων, θα εφαρμοσθεί η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου κατά Braun & Clarke.²⁸

Κριτήρια συμμετοχής στην μελέτη

Κριτήρια συμμετοχής στην προτεινόμενη έρευνα είναι

Οι συμμετέχοντες να είναι:

- Φοιτητές Νοσηλευτικής που φοιτούν σε Ελληνικά Πανεπιστήμια (2^ο-4^ο έτος)
- Επιθυμία για συμμετοχή στην έρευνα.
- Ικανότητα ομιλίας και γραφής στην ελληνική γλώσσα.

Κριτήρια αποκλεισμού από την έρευνα είναι:

- Σπουδαστές σε σχολές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Βοηθοί Νοσηλευτών).

Ηθική και δεοντολογία της έρευνας

Οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν γραπτώς και προφορικά σχετικά με τον σκοπό της έρευνας, την ερευνητική διαδικασία, τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις, τα ενδεχόμενα οφέλη και τους κινδύνους, την ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων, καθώς και την εθελοντική συμμετοχή τους και το δικαίωμα αποχώρησης από την μελέτη εφόσον το επιθυμούν. Επιπλέον, οι ερευνητές θα διασφαλίσουν την προστασία προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων και θα τους ενημερώσουν για την καταγραφή της συνέντευξης ζητώντας την συγκατάθεσή τους. Η συμμετοχή στη μελέτη θα είναι εθελοντική και ανώνυμη ενώ τα δεδομένα που θα προκύψουν από αυτή θα είναι απόλυτα εμπιστευτικά και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για επιστημονικούς σκοπούς. Οι συμμετέχοντες θα υπογράψουν το έντυπο συγκατάθεσης/συμμετοχής στην έρευνα.

Συζήτηση και συμπεράσματα

Σύμφωνα με τους Bazrafkan και Kalyani,³⁸ η ποιότητα της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, είναι αντίστοιχη της ποιότητας της νοσηλευτικής εκπαίδευσης που έλαβαν οι νοσηλευτές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Όσο καλύτερη είναι η ποιότητα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης που λαμβάνουν οι φοιτητές, τόσο πιο επιτυχημένοι επαγγελματίες θα αναδειχθούν.

Οι McPherson και Candela³⁹ κατέδειξαν ωστόσο, αρκετούς τομείς, οι οποίοι χρήζουν αναβάθμισης, ειδικά στην κλινική εκπαίδευση. Μεταξύ αυτών αναφέρονται η αποσαφήνιση του ρόλου και των προσδοκιών του κλινικού εκπαιδευτή, η αποτελεσματική επικοινωνία, η επάρκεια του κλινικού εκπαιδευτή, και η διοικητική υποστήριξη, καθώς η εκπαιδευτική ικανότητα του κλινικού δασκάλου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ποιότητα της κλινικής εκπαίδευσης.⁴⁰

Οι απαραίτητες βελτιώσεις και αλλαγές στη νοσηλευτική εκπαίδευση, μπορούν να προσδιοριστούν αξιοποιώντας την ελικρινή ανατροφοδότηση από τους φοιτητές νοσηλευτικής, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα του εκπαιδευτικού συστήματος και είναι οι άμεσα επηρεαζόμενοι από αυτό. Η αποτελεσματική αξιοποίηση αυτών των απόψεων, μπορεί να συντελέσει στην ανάπτυξη και εφαρμογή σημαντικών ποιοτικών παρεμβάσεων στην εκπαίδευση οι οποίες μπορεί να αποδειχθούν καθοριστικές για την ανάπτυξη της γνώσης και την ενίσχυση των ικανοτήτων και των συμπεριφορών των φοιτητών, καθώς αυτοί προετοιμάζονται να ενταχθούν στον πραγματικό κόσμο της νοσηλευτικής. Μέσω της ελικρινούς ανατροφοδότησης θα δοθεί η δυνατότητα στους ακαδημαϊκούς δασκάλους να επαναπροσδιορίσουν τα βασικά

χαρακτηριστικά της ποιότητας στη νοσηλευτική εκπαίδευση.⁴¹

Επιπτώσεις της έρευνας στη νοσηλευτική εκπαίδευση

Η παρούσα έρευνα στοχεύει να:

- Αναδείξει τις πτυχές της νοσηλευτικής εκπαίδευσης που σύμφωνα με τις απόψεις των φοιτητών χρήζουν βελτίωσης.
- Προσφέρει την απαραίτητη γνώση για τη διαμόρφωση αποδοτικότερων συνθηκών εκπαίδευσης και εργασίας.
- Διαμορφώσει προτάσεις που θα συνεισφέρουν στη βελτίωση της ποιότητας της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Τα αποτελέσματα της προτεινόμενης έρευνας θα συμβάλλουν στη εξέλιξη της της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, υποστηρίζοντας τους ακαδημαϊκούς δασκάλους, τους κλινικούς εκπαιδευτές και τους αρμόδιους του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, με ρεαλιστικές προτάσεις που στόχο θα έχουν την βελτίωση της ποιότητας της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Sowntali SN. Projection of nursing profession in Malaysia: Where we are and what need to be improved ?Nursing& Healthcare International Journal, 2019;3(1), 1-6. <https://doi.org/10.23880/NHIJ-16000174>.

2. WHO. Global standards for the initial education of professional nurses and midwives. 2009;Nursing & midwifery human resources for health, Geneva. http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/hrh_global_standards_education.pdf.
3. Bagcivan G, Cinar FI, Tosun N, Korkmaz R. Determination of nursing students' expectations for faculty members and the perceived stressors during their education. *Contemp Nurse*. 2015;50(1):58-71. <https://doi.org/10.1080/10376178.2015.1010259>
4. Everton M, Allvin R, Holmström IK, Blomberg K. Walking the bridge: nursing students' learning in clinical skill laboratories. *Nurse Educ Pract*. 2015;15(4):277-283. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.03.006>
5. Nielsen K, Norlyk A, Henriksen J. Nursing students' learning experiences in clinical placements or simulation—a qualitative study. *J Nurs Educ Pract*. 2019;9(1):32-43. <https://doi.org/10.5430/jnep.v9n1p32>
6. Brown ST, Kirkpatrick MK, Mangum D, Avery J. A review of narrative pedagogy strategies to transform traditional nursing education. *J. Nurs. Educ*. 2008;47:283-286.
7. Duff, E. Relating the nursing paradigm to practice: A teaching strategy. *Int. J. Nurs. Educ. Scholarsh*. 2011;8, 13-19.
8. Fitzgerald M, Gibson F, Gunn K. Contemporary issues relating to assessment of pre-registration nursing students in practice. *Nurse Educ. Pract*. 2010;10, 158-163
9. Price, B.; Walker, C. Practice-based assessment: Strategies for mentors. *Nurs. Stand*. 2007 ;21, 49.
10. Rutkowski K. Failure to fail: Assessing nursing students' competence during practice placements. *Nurs. Stand*. 2007 ; 22,35.
11. Ortiz J, New Graduate Nurses' Experiences about Lack of Professional Confidence. *Nurse Educ. Pract*. 2016 ;19, 19-24.
12. Abu Salah A, Aljerjawy M, Salama A. The role of clinical instructor in bridging the gap between theory and practice in nursing education. *Int J Caring Sci*. 2018;11(2):876-82.
13. Salah AA, Aljerjawy M, Salama A. Gap between theory and practice in the nursing education: the role of clinical setting. *Emergency*. 2018;24:17-8.
14. Morin, K.H. Nursing education after COVID-19: same or different? *J. Clin. Nurs*. 2020; 29, 3117-3119.
15. Schuhmacher VRN, Alves Filho JP, Schuhmacher E. As barreiras da prática docente no uso das tecnologias de

- informação e comunicação. Ciênc Educ. (Bauru). 2017;23(3):563-76. doi: <https://doi.org/10.1590/1516-731320170030002>
16. Flott EA, Linden L. The clinical learning environment in nursing education: a concept analysis. *J. Adv. Nurs.* 2016;72 (3), 501–513. <https://doi.org/10.1111/jan.12861>.
17. O'Connor S, Andrews T. Mobile technology and its use in clinical nursing education: a literature review. *J. Nurs. Educ.* 2015;54 (3), 137–144. <https://doi.org/10.3928/01484834-20150218-01>.
18. O'Connor S, Andrews T. Smartphones and mobile applications (apps) in clinical nursing education: a student perspective. *Nurs. Educ. Today* 2018; 69, 172–178. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.07.013>.
19. Kim H, Suh EE. The effects of an interactive nursing skills mobile application on nursing students' knowledge, self-efficacy, and skills performance: a randomized controlled trial. *Asian Nurs. Res.* 2018 ;12 (1), 17–25. <https://doi.org/10.1016/j.anr.2018.01.001>.
20. Bauman Eric . Games, virtual environments, mobile applications and a futurist's crystal ball. *Clin. Simul. Nurs.* 2016 ;12 (4) <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2016.02.002>.
21. Hsu LL, Hsiang HC, Tseng YH, Huang SY, Hsieh SI. Nursing students' experiences of using a smart phone application for a physical assessment course: a qualitative study. *Jpn. J. Nurs. Sci.* 2018;16 (2), 115–124. <https://doi.org/10.1111/jjns.12215>.
22. Jeong, H. Effects of nursing students' practices using smartphone videos on fundamental nursing skills, self-efficacy, and learning satisfaction in South Korea. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education* 2017;13(6), 2351-2365. doi:10.12973/eurasia.2017.01229a
23. Thukral A, Joshi M, Joshi P, Prakash V, Adkoli BV, Deorari AK. Apps for management of sick newborn: evaluation of impact on health care professionals. 2014; *J. Trop. Pediatrics* 60 (5), 370–376. <https://doi.org/10.1093/tropej/fmu032>.
24. Fadana FP, Vember HF, , Experiences of undergraduate nursing students during clinical practice at health facilities in Western Cape, South Africa, 2021;44(1), a2127. <https://doi.org/10.4102/curationis.v44i1.2127>
25. Guo P, Watts K, Wharrad H. An integrative review of the impact of mobile technologies used by healthcare professionals to support education and practice. *Nurs. Open* 2016; 3(2), 66–78. <https://doi.org/10.1002/nop2.37>.

-
26. Mueller SA, Naragon RM, Smith RR. 'The relationship between nursing students' perceptions of staff nurses' attitudes towards them and self-efficacy in sophomore- and senior-level nursing students' honors research projects', 2016; unpublished honors research project, University of Akron, Akron, OH.
27. Lloyd-Penza M, Rose A, Roach A. Using feedback to improve clinical education of nursing students in an academic-practice partnership. *Teaching and Learning in Nursing*, 2019;14(2), 125-127. <https://doi.org/10.1016/j.teln.2018.12.007>
28. Braun, V. and Clarke, V. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 2006; 3(2), 77-101. ISSN 1478-0887
29. O'hEocha C, Wang X, Conboy K. The use of focus groups in complex and pressurized IS studies and evaluation using Klein & Myers principles for interpretive research. *Information Systems Journal*,2012 ;22(3), 235-256.
30. Parent M, Gallupe RB, Salisbury WD, Handelman, JM. Knowledge creation in focus groups: Can group technologies help? *Information & Management*, 2000; 38(1), 47-58.
31. Kitzinger J. The methodology of focus groups: The importance of interaction between research participants. *Sociology of Health & Illness*, 1994;16(1), 103-121.
32. Stahl BC, Tremblay MC, LeRouge CM. Focus groups and critical social IS research: How the choice of method can promote emancipation of respondents and researchers. *European Journal of Information Systems*,2011 ;20(4), 378-394.
33. Onwuegbuzie AJ, Dickinson WB, Leech NL, Zoran AG. A qualitative framework for collecting and analyzing data in focus group research. *International Journal of Qualitative Methods*,2009; 8(3), 1-21.
34. Englund A, Sharman S, Tas B, Strang J. Could COVID expand the future of addiction research? Long-term implications in the pandemic era. *Addiction*. 2022;117:2135–40
35. Zimmerman DP. Effects of computer conferencing on the language use of emotionally disturbed adolescents. *Behaviour Research Methods, Instruments, & Computers*, 1987;19, 224-230.
36. Rhodes SD, Bowie DA, Hergenrather KC. Collecting behavioral data using the World Wide Web: Considerations for researchers. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 2003; 57, 68-73.
37. Fox FE, Morris M, Rumsey N. "Doing Synchronous Online Focus Groups With Young People: Methodological Reflections",
-

- Qualitative Health Research, 2007; 17(4),
pp.539-547
doi:10.1177//1049732306298754.
38. Bazrafkan I, Kalyani MN. 'Nursing students' experiences of clinical education: A qualitative study', *Investigacion y educacion en enfermeria*, 2008; 36(2), e04.
<https://doi.org/10.17533/udea.iee.v36n3a04>
39. McPherson S, Candela L. A Delphi study to understand clinical nursing faculty preparation and support needs. *Journal of Nursing Education*, 2019 ;58(10), 583-590. 409
<https://doi.org/10.3928/01484834-20190923-05>
40. Valiee S, Moridi G, Khaledi S, Garibi F. Nursing students' perspectives on clinical instructors' effective teaching strategies: A descriptive study. *Nurse Education in Practice*, 2016 ;16(1), 258-262.
<https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.09.009>
41. Padagas R. Nursing Students' Expectations of their clinical instructors: Practical Implications in Nursing Education. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 2020; 12(4), 393-410.
<https://doi.org/10.18662/rrem/12.4/353>